

БУХГАЛТЕР

ibuhgalter.net

Декларація з плати за землю на 2023 рік:

звітуємо за оновленою формою

с. 6

Податок на нерухомість:

нова форма декларації та воєнні особливості декларування

с. 13

Працівника прийняли, а податкову не повідомили:

чим це загрожує роботодавцю? Чи є воєнні послаблення?

с. 19

ПЕРЕДПЛАТИТЬ БЕЗДОГАННИЙ ДУЕТ!

передплата на
2023 **ДІК**

- Лінія консультацій для передплатників
- Бухгалтерський інтернет-портал ibuhgalter.net
- Щотижнева розсилка з профільними новинами
- Безкоштовні вебіари

Отримайте
ЕЛЕКТРОННУ
версію!

«Професійний бухгалтер»
і «Зарплата та кадрова справа»

Ми потурбувалися про те, щоб ви
не пропустили нічого важливого!

5324 грн/рік

20%
ЗНИЖКА

0 800 300 395

	СТРІЧКА НОВИН	3
	СТАТТІ	

Олена Лозова, Євгенія Нікітіна

Декларація з плати за землю на 2023 рік: звітуємо за оновленою формою..... **6**

Як це не прикро, але ДПС України й досі не визначилася з уточненням минулорічних декларацій із плати за землю на підставі п.п. 69.14 підрозд. 10 розд. XX ПКУ. Через це будь-які поради щодо цього питання вважаємо передчасними. Хай уточнення трохи зачекає. Сьогоднішню розмову присвячено виключно складанню звітності з плати за землю на 2023 рік, причому основну увагу приділимо саме заповненню оновленої звітної форми. Про порядок розрахунку податку теж розповімо, але мимохідь, бо він, на щастя, не змінився.

Євгенія Нікітіна

Податок на нерухомість: нова форма декларації та воєнні особливості декларування..... **13**

Цього року в царині справляння податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, революційних змін не відбулося. Проте без новинок також не обійшлося. По-перше, звітуємо на 2023 рік вже за оновленою формою декларації. По-друге, на цьогорічне декларування наклала свій відбиток війна. Тож про це і поговоримо в матеріалі.

ЗВОРТНИЙ ЗВ'ЯЗОК

Євгенія Волох

ФОП на загальній системі: коли звітувати за підсумками 2022 року?..... **17**

В які терміни ФОП, який перебуває на загальній системі оподаткування, має відзвітувати за результатами 2022 року?

Світлана Куртенок

Придбали інвестиційні сертифікати: як відобразити їх у бухобліку?..... **18**

Підприємство у 2022 році придбало інвестиційні сертифікати. Вони оприбутковані за собівартістю та досі перебувають на балансі підприємства. Чи обов'язково здійснювати переоцінку інвестиційних сертифікатів за справедливою вартістю, якщо підприємство не планує їх продаж?

Катерина Литвиненко

Працівника прийняли, а податкову не повідомили: чим це загрожує роботодавцю? Чи є воєнні послаблення?..... **19**

Наше підприємство забуло подати до податкової повідомлення про прийняття працівника на роботу, схаменулись лише зараз ☹. Чи маємо ми подати повідомлення із запізненням? Чи загрожує підприємству штраф? Чи є якісь послаблення з огляду на війну?

ДОВІДКОВА ІНФОРМАЦІЯ

Катерина Литвиненко

Фінансові підношення Фемиди, або Розмір судового збору в 2023 році..... **22**

ДОДАТКОВІ МАТЕРІАЛИ

На сайті електронної версії газети (www.ibuhgalter.net) ви зможете знайти додаткові матеріали

(посилання на них позначені так:)

Дивіться записи наших вебінарів!

НА НАШОМУ ПОРТАЛІ:

ibuhgalter.net/webinars

 0 800 300 395

ПЕРЕДПЛАТНИКА
ДЛЯ КОНСУЛЬТАЦІЙ
У ЛЮТОМУ 2023 РОКУ

5867

НОВИЙ КОМПЛЕКТ:

ГАЗЕТА «ПРОФЕСІЙНИЙ БУХГАЛТЕР»

ТА «ПРОФБУХ LIVE»

«ПРОФБУХ LIVE»

Новий відеопроduct, що вигідно доповнює газету
«Професійний бухгалтер» та її комплекти.

Це щомісячний вебінар, що складається з двох частин:

ПЕРЕДПЛАТНИКИ «ПРОФБУХ LIVE»
ОТРИМУЮТЬ:

унікальну відеотеку з 12 ВИПУСКІВ за рік,
яка в комплекті з газетами надасть
бухгалтеру вичерпну, детальну та якісну
інформацію як у звичній текстовій формі,
так і у ФОРМИ ВІДЕО.

огляд змін
і новин за місяць

тематичний
відеопрактикум
з важливої теми

Документи та скорочення номера

ПКУ — Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI.

ЦКУ — Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV.

ГКУ — Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV.

КЗпП — Кодекс законів про працю України від 10.12.1971.

КпАП — Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X.

Закон про бухоблік — Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV.

Закон про ЄСВ — Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 № 2464-VI.

Закон про соцстрахування — Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 № 1105-XIV.

Закон про РРО — Закон України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» від 06.07.1995 № 265/95-ВР.

КВЕД-2010 — Національний класифікатор України ДК 009:2010, затверджений наказом Держспоживстандарту від 11.10.2010 № 457.

ІПК — індивідуальна податкова консультація.

ЗІР — загальнодоступний інформаційно-довідковий ресурс Державної фіскальної служби України (www.zir.sfs.gov.ua).

ВЗ — військовий збір.

ЗЕД — зовнішньоекономічна діяльність.

ЄСВ — єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

ЄП — єдиний податок.

ПДВ — податок на додану вартість.

ПДФО — податок на доходи фізичних осіб.

БВ — бюджетне відшкодування.

ЄРПН — Єдиний реєстр податкових накладних.

ЄДР — Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань

НМА — нематеріальні активи.

МЗП — мінімальна заробітна плата.

ОЗ — основні засоби.

ПЗ — податкові зобов'язання.

ПК — податковий кредит.

ПН — податкова накладна.

ПМП — прожитковий мінімум для працездатної особи.

ПСП — податкова соціальна пільга.

РРО/ПРО — реєстратор розрахункових операцій/програмний РРО.

СЕА — система електронного адміністрування.

УР — уточнюючий розрахунок.

ФОП — фізична особа — підприємець.

договір ЦПХ — договір цивільно-правового характеру.

к. дн. — календарні дні.

р. дн. — робочі дні.

нмдг — неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

🔍 — цей документ (консультацію) ви зможете знайти на сайті електронної версії газети (www.ibuhgalter.net).

В.о. головної редакторки
Куртенок Світлана

Засновник і видавець газети
ТОВ «Видавнича група «АС»

Редакція:

а/с 110, м. Київ, 03186

тел.: +38 (067) 576-60-07

e-mail: pb@ibuhgalter.net

www.ibuhgalter.net

Електронна версія:

www.ibuhgalter.net

Відділ передплати:

тел. 0 800 300 395

Реєстраційне свідоцтво:

КВ № 21749-11649Р від 21.12.2015 р.

Ціна договірної

Періодичність виходу:

чотири рази на місяць

Передплатний індекс:

українська мова **98131**

© **ТОВ «Видавнича група «АС»**

Повне або часткове відтворення авторських матеріалів,
розміщених у газеті «Професійний бухгалтер»,
допускається тільки з письмового дозволу
ТОВ «Видавнича група «АС»

НОВИЙ ПОРЯДОК БРОНЮВАННЯ ВІЙСЬКОВОЗОБОВ'ЯЗАНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Кабмін постановою «Деякі питання реалізації положень Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» щодо бронювання військовозобов'язаних на період мобілізації та на воєнний час» від 27.01.2023 № 76 (далі — постанова № 76) затвердив:

- Порядок бронювання військовозобов'язаних за списком військовозобов'язаних під час дії воєнного стану (далі — Порядок бронювання);
- Порядок та критерії визначення підприємств, установ і організацій, які є критично важливими для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період.

За роз'ясненням Мінекономіки, розміщеним на Єдиному вебпорталі органів виконавчої влади «Урядовий портал» (kmu.gov.ua → «Новини»), Порядком бронювання введено обмеження щодо бронювання працівників на рівні 50% від кількості військовозобов'язаних в тому чи іншому органі влади, установі, підприємстві. Також відтепер можливість бронювання працівників недефіцитних військових спеціальностей отримали **критично важливі підприємства** для економіки та забезпечення життєдіяльності населення. Раніше така можливість була лише для підприємств, що виконували мобілізаційні завдання. З цієї метою розроблено та затверджено чіткі критерії визначення критично важливих підприємств.

Згідно з Порядком бронювання підлягають бронюванню керівники та заступники, а також 50% від кількості (на дату подання списку) військовозобов'язаних працівників, що працюють на підприємствах, в установах і організаціях:

- яким встановлено мобілізаційні завдання (замовлення), в разі коли це необхідно для виконання встановлених мобілізаційних завдань (замовлень);
- які здійснюють виробництво товарів, виконання робіт і надання послуг, необхідних для забезпечення потреб ЗСУ, інших військових формувань;
- які є критично важливими для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період.

У разі наявності обґрунтованої потреби кількість військовозобов'язаних, які підлягають бронюванню, може

перевищувати 50% кількості військовозобов'язаних підприємства, установи і організації на дату подання списку.

Військовозобов'язані працівники підприємств, установ і організацій паливно-енергетичного комплексу, перелік яких затверджує Міненерго, підлягають бронюванню незалежно від військового звання, віку та військово-облікової спеціальності. Також до таких підприємств, установ і організацій не застосовуються обмеження щодо кількості військовозобов'язаних.

Відстрочки, які були надані військовозобов'язаним **до** набрання чинності ухваленою постановою № 76, є **чинними протягом строку**, на який вони надані.

Визначення підприємства критично важливим здійснюється центральними органами виконавчої влади, іншими органами держуправління у відповідних сферах національної економіки, обласними адміністраціями та міськими адміністраціями Києва і Севастополя.

Для того щоб підприємство було визнано критично важливим, воно має відповідати принаймні **трьом із семи** критеріїв:

- 1) загальна сума податків, зборів, платежів до державного і місцевих бюджетів (крім митних) перевищує еквівалент 1,5 млн євро;
- 2) сума надходжень в іноземній валюті (крім кредитів і позик) перевищує 32 млн євро;
- 3) має стратегічне значення для економіки і безпеки держави відповідно до постанови КМУ «Про затвердження переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави» від 04.03.2015 № 83;
- 4) важливе значення підприємства для галузі національної економіки чи забезпечення потреб територіальної громади (критерії визначаються центральними органами влади чи ОВА);
- 5) відсутність заборгованості по сплаті ЄСВ;
- 6) розмір середньої зарплати застрахованих осіб-працівників по підприємству за останній календарний квартал — не менше середньої заробітної плати по регіону за звітний період;
- 7) підприємство є резидентом Дія Сіті.

**БЕЗКОШТОВНІ КОНСУЛЬТАЦІЇ
ДЛЯ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ЗА ТЕЛЕФОНОМ**

**понеділок, вівторок, четвер
10:00–12:00**

**В інший час надсилайте свої запитання
на адресу pb@ibuhgalter.net
+38 (067) 576-60-07**

Підставою для рішення про визнання підприємства критично важливим є відповідність **двом критеріям** для підприємств:

- паливно-енергетичного комплексу;
- які працюють у сфері охорони здоров'я, освіти та науки, фізичної культури і спорту, соціального захисту та належать до державної чи комунальної форми власності з включенням до Реєстру неприбуткових установ та організацій або утримуються за рахунок коштів державного чи місцевого бюджету, або надають населенню безоплатні послуги, необхідні для забезпечення життєдіяльності населення на постійній основі;
- лінійних аудіовізуальних медіа (ефірне наземне багатоканальне (цифрове) телевізійне мовлення з інформаційним та/або інформаційно-аналітичним контентом);
- державних та комунальних закладів культури.

До критично важливих підприємств належать також установи ООН, закордонні дипломатичні установи в Україні, представництва донорських установ, вико-

навці проєктів міжнародної технічної допомоги, представництва міжнародних організацій, міжнародних та українських неурядових організацій, які реалізують гуманітарні проєкти за кошти міжнародних партнерів, які є критично важливими для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період. Працівники цих установ та організацій підлягають бронюванню незалежно від військового звання, віку та військово-облікової спеціальності. Також у цьому випадку не застосовуються обмеження щодо кількості військовозобов'язаних.

Підтвердження статусу критично важливого здійснюється підприємством раз на рік.

Постанова № 76 набрала чинності з дня офіційного опублікування — 31.01.2023. Водночас нею були визнані такими, що втратили чинність, декілька постанов КМУ, зокрема постанова КМУ «Деякі питання бронювання військовозобов'язаних в умовах правового режиму воєнного стану» від 03.03.2022 № 194.

МЕХАНІЗМ ПОГОДЖЕННЯ ДОВІДКИ-РОЗРАХУНКУ В ЕЛЕКТРОННІЙ ФОРМІ

Порядок прийняття надавачами платіжних послуг на виконання платіжних інструкцій на виплату заробітної плати, затверджений наказом МФУ від 16.09.2022 № 291 (далі — Порядок № 291) ми детально розглядали в матеріалі «Новий порядок ЄСВ-контролю під час виплати заробітної плати» // «ПБ», № 43/2022, с. 5. Тож наші читачі знають, що згідно з абз. 4 п. 3 Порядку № 291 якщо в платіжних інструкціях про перерахування коштів для сплати ЄСВ або в підтвердженні (квитанції) про позитивний результат обробки повідомлення про спрямування коштів з єдиного рахунку на небюджетний рахунок **сума ЄСВ менша ніж 22 %** суми коштів для виплати заробітної плати, то обслуговуючі надавачі платіжних послуг приймають від платників ЄСВ грошові чеки та/або платіжні інструкції на видачу (перерахування) коштів для виплати заробітної плати разом із:

- довідкою-розрахунком в електронній формі;
- або оригіналом довідки-розрахунку в паперовій формі, погодженої з контролюючим органом за місцем взяття на облік платника ЄСВ.

Податківці на офіційному сайті ДПС України (tax.gov.ua → «Прес-центр» → «Новини») роз'яснили механізм погодження довідки-розрахунку **в електронній формі**.

Вони нагадали, що згідно з п. 1 Порядку № 219 довідка-розрахунок в електронній формі — це документ, отриманий платником ЄСВ в електронній формі через Електронний кабінет (далі — ЕК) у порядку, встановленому ст. 42¹ ПКУ. Вона надається обслуговуючому надавачу платіжних послуг з дотриманням вимог Законів України «Про електронні довірчі послуги» від 05.10.2017 № 2155-VIII та «Про електронні документи та документообіг» від 22.05.2003 № 851-IV.

Для формування довідки-розрахунку в електронній формі слід виконати такі дії:

- здійснити вхід до ЕК (cabinet.tax.gov.ua або через веб-портал ДПС України (tax.gov.ua → «Електронний кабінет»));

- пройти електронну ідентифікацію онлайн з використанням кваліфікованого електронного підпису будь-якого кваліфікованого надавача електронних довірчих послуг, через Інтегровану систему електронної ідентифікації — id.gov.ua (MobileID та BankID), за допомогою Дія Підпис або «хмарного» кваліфікованого електронного підпису та отримати доступ до приватної частини ЕК;

- у меню «Введення звітності» приватної частини ЕК сформулювати та відіслати до відповідного контролюючого органу належним чином оформлену довідку-розрахунок в електронній формі за ідентифікатором форми **J1330001** (для юридичних осіб) або **F1330001** (для фізичних осіб).

Після надходження електронного документа здійснюється його автоматизована перевірка. У **першій квитанції** електронного документа повідомляється про результати такої перевірки. У разі негативних результатів автоматизованої перевірки в першій квитанції повідомляється про неприйняття електронного документа із зазначенням причин, друга квитанція у такому разі не формується.

Друга квитанція є підтвердженням про прийняття (реєстрацію) або повідомленням про неприйняття в контролюючому органі електронного документа. У ній зазначаються реквізити прийнятого (zareєстрованого) або неприйнятого (із зазначенням причини) електронного документа, результати обробки в контролюючому органі (дата та час прийняття (реєстрації) або неприйняття, реєстраційний номер, дані про платника та підписувача (підписувачів) електронного документа та квитанції). У разі наявності другої квитанції про прийняття електронного документа датою та часом прийняття (реєстрації) електронного документа контролюючим органом вважаються дата та час, зафіксовані у першій квитанції.

Погоджена довідка-розрахунок в електронній формі (або відмова у погодженні) направляється контролюючим органом платнику ЄСВ в ЕК.

ДОКУМЕНТИ, ЯКІ ПОДАЄ ФОП-ЗАГАЛЬНОСИСТЕМНИК ДО ЗАЯВИ-РОЗРАХУНКУ НА ЛІКАРНЯНІ

Пенсійний Фонд на офіційному вебпорталі (pfu.gov.ua → «Прес-центр» → «Новини» → «2023») пояснив, які податкові документи має подати ФОП, який працює на загальній системі оподаткування, разом із заявою-розрахунком для отримання лікарняних. Так, якщо ФОП подає заяву-розрахунок за себе особисто, то до неї потрібно прикріпити скановані копії таких документів:

- річний / довідковий звіт — залежно від дати початку випадку непрацездатності (включаючи місяць настання випадку непрацездатності). Довідковий звіт подається за ті періоди, що не потрапили до річного звіту;
- довідку про відсутність заборгованості по сплаті ЄСВ від органів Державної податкової служби України (включаючи місяць настання випадку непрацездатності).

Для уточнення даних може виникнути потреба додати до заяви-розрахунку інші документи (наприклад, копії платіжних доручень).

Нагадаємо, що відповідно до норм Порядку заповнення та подання податковими агентами Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків — фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску, затвердженого наказом МФУ від 13.01.2015 № 4 (далі — Порядок № 4), Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків — фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску, та додатки до нього з типами «Звітний» та «Довідковий» платник ЄСВ подає в разі потреби призначення поза межами звітного періоду застрахованим особам пенсії, або матеріального забезпечення, або страхових виплат та має зазначити в них виключно інформацію щодо таких осіб. Радимо щодо цього питання також ознайомитися з матеріалом «Розрахунок з типом “Довідковий”: коли і як» // «ПБ», № 10/2021, с. 11.

СКАСУВАННЯ ДЕЯКИХ ВОЄННИХ ПОСЛАБЛЕНЬ З 01 ЛИПНЯ 2023 РОКУ: ЗАРЕЄСТРОВАНО ПРОЄКТ ЗАКОНУ

У Верховній Раді зареєстровано проєкт Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану» (законопроєкт від 31.01.2023 № 8401), яким запропоновано з 1 липня 2023 року внести зміни до ПКУ, Закону про ЄСВ та Закону про РРО стосовно скасування певних послаблень, які були запроваджені на воєнний час. Зокрема, очікуємо:

- скасування можливості застосування ФОП та юрособами особливостей оподаткування, визначених у п. 9 підрозд. 8 розд. XX ПКУ (ЄП групи 3 зі ставкою податку 2%);

- поновлення проведення документальних перевірок;
- поновлення застосування штрафних санкцій за порушення правильності нарахування, обчислення та сплати ЄСВ;
- поновлення застосування штрафних санкцій за порушення порядку використання РРО/ПРРО;
- скасування можливості не сплачувати ЄП ФОП — платниками ЄП груп 1–2 тощо.

Ми стежимо за розвитком подій та докладно проаналізуємо всі нововведення на сторінках нашого видання, як тільки закон буде ухвалений.

Дивіться
наші вебінари
у зручний для вас час
на нашому
інтернет-порталі

В·Е·Б·І·Н·А·Р·И

www.ibuhgalter.net/webinars

ДЕКЛАРАЦІЯ З ПЛАТИ ЗА ЗЕМЛЮ НА 2023 РІК: ЗВІТУЄМО ЗА ОНОВЛЕНОЮ ФОРМОЮ

Як це не прикро, але ДПС України й досі не визначилася з уточненням минулорічних декларацій із плати за землю на підставі п.п. 69.14 підрозд. 10 розд. ХХ ПКУ. Через це будь-які поради щодо цього питання вважаємо передчасними. Хай уточнення трохи зачекає. Сьогоднішню розмову присвячено виключно складанню звітності з плати за землю на 2023 рік, причому основну увагу приділимо саме заповненню оновленої звітної форми. Про порядок розрахунку податку теж розповімо, але мимохідь, бо він, на щастя, не змінився.

ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА

Відповідно до п. 286.2 ПКУ платники плати за землю (крім фізичних осіб) самостійно обчислюють суму плати за землю щороку **станом на 1 січня і не пізніше 20 лютого поточного року** подають до відповідного контролюючого органу **за місцезнаходженням земельної ділянки** податкову декларацію на поточний рік за формою, встановленою в порядку, передбаченому ст. 46 ПКУ, **з розбивкою річної суми рівними частками за місяцями**.

Отже, подати декларацію з плати за землю **за 2023 рік** потрібно **не пізніше 20.02.2023**. Подання такої декларації звільняє від обов'язку подання щомісячних декларацій.

 ДО ВІДОМА. Платник плати за землю має право подавати щомісяця звітну податкову декларацію, що звільняє його від обов'язку подання податкової декларації не пізніше 20 лютого поточного року, протягом 20 к.дн. місяця, що настає за звітним (п. 286.3 ПКУ).

Форму податкової декларації з плати за землю (далі — Декларація) затверджено наказом Мінфіну від 16.06.2015 № 560 (в редакції наказу Мінфіну від 18.02.2022 № 83). Ідентифікатор електронної форми документа — **J0602007**.

 ВАЖЛИВО! Як зазначають податківці в категорії 111.05 ЗІР⁺, цю форму слід використовувати для складання звітності **починаючи з 01.01.2023**.

Таким чином, цьогорічна звітна кампанія — перша, в якій застосовуватиметься оновлена форма «земельної» звітності. З огляду на це ми вирішили зосередитися на порядку її заповнення і дати необхідні пояснення до нових та/або важливих реквізитів Декларації. Причому розглядатимемо тільки порядок річного декларування, оскільки подання щомісячних Декларацій не набуло широкого поширення.

ШАПКА ДЕКЛАРАЦІЇ

Відповідно до п.п. 14.1.147 ПКУ плата за землю — це обов'язковий платіж у складі податку на майно, що справляється у формі земельного податку або орендної плати за земельні ділянки державної і комунальної власності.

Земельний податок — обов'язковий платіж, що справляється з власників земельних ділянок та земельних часток (паїв), а також постійних землекористувачів (п.п. 14.1.72 ПКУ).

Орендна плата — обов'язковий платіж за користування земельною ділянкою державної або комунальної власності на умовах оренди (п.п. 14.1.136 ПКУ).

Отже, передусім слід проставити **позначку «Х» в одному з двох полів шапки Декла-**

рації — «Земельний податок» або «Орендна плата» — залежно від того, яку саме форму плати за землю декларуємо.

Далі поговоримо про зміни, яких зазнала шапка Декларації. Їх небагато:

- у реквізиті «Тип декларації» в рядку 03 поряд з позначкою «Уточнююча» **з'явилося поле «Реєстраційний номер декларації в контролюючому органі, що уточнюється»;**
- у полі 7 шапки Декларації відтепер **слід зазначати код за Кодифікатором адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад (КАТОТТГ) замість старих кодів за КОАТУУ.**

Зупинимося на кожній з цих змін.

Поле «Реєстраційний номер...» заповнюється **в разі самостійного виправлення помилок за минулі звітні періоди**. Оскільки форма Декларації з плати за землю не дозволяє уточнитися у звітній декларації, це поле нас зараз не цікавить. Воно буде важливим під час подання уточнюючої Декларації. А у звітній (або звітній новій) Декларації завжди залишайте його пустим.

У полі 7 «Код території територіальної громади за місцезнаходженням земельної(их) ділянки(ок) за КАТОТТГ» зазначається код за КАТОТТГ території територіальної громади (ТГ), повноваження якої розповсюджуються на адміністративно-територіальні одиниці (населені пункти), на території яких розташована (і) земельна (і) ділянка (и). **За кожним таким кодом за КАТОТТГ складається окрема Декларація.**

Покажемо, як це слід розуміти, на прикладах.

 Приклад 1. Земельна ділянка знаходиться у с. Неданчичі, що наразі входить до складу Любецької селищної територіальної громади Чернігівського району Чернігівської області. Підприємство, в користуванні якого перебуває ця земельна ділянка, обліковується як платник земельного податку в Ріпкинській ДПІ ГУ ДПС у Чернігівській області.

В такому разі в шапці Декларації зазначаємо:

- у полі 6 — найменування відповідного контролюючого органу, до якого подається декларація, а саме Ріпкинська ДПІ ГУ ДПС у Чернігівській області;
- у полі 7 — код Любецької селищної територіальної громади, на території якої знаходиться земельна ділянка, — UA74100230000068041.

Забігаючи наперед, скажемо, що код с. Неданчичі (UA74100230280072153), де безпосередньо розташована земельна ділянка, слід проставити в графі 10 розділу I (або в графі 11 розділу II) основної частини Декларації в тому рядку, в якому розраховуватиметься земельний податок (або орендна плата) за таку земельну ділянку.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Якщо підприємство, про яке йдеться в прикладі 1, має інші земельні ділянки, розташовані в адміністративно-територіальних одиницях (населених пунктах) тієї самої Любецької селищної ТГ, щодо всіх таких земельних ділянок податок розраховуватиметься в одній Декларації разом із земельною ділянкою, розташованою в с. Неданчичі. Однак якщо при цьому підприємство за деякі земельні ділянки в межах однієї ТГ сплачує земельний податок, а за деякі — орендну плату, то групувати земельні ділянки слід в окремих Деклараціях з позначкою «Земельний податок» та з позначкою «Орендна плата».

Приклад 2. Підприємство з прикладу 1 має, крім того, ділянки, розташовані на території іншої ТГ — Ріпкинської селищної ТГ, яка обслуговується тим самим контролюючим органом.

Щодо всіх таких земельних ділянок до того самого контролюючого органу подається окрема Декларація, причому:

- у полі 6, як і раніше, зазначається Ріпкинська ДПІ ГУ ДПС у Чернігівській області;
- у полі 7 — код Ріпкинської селищної ТГ (UA74100330000029082).

Приклад 3. Підприємство, про яке йшлося в прикладі 1, має, крім того, земельні ділянки, розташовані на території Ніжинської міської ТГ, що обслуговується іншим контролюючим органом — Ніжинською ДПІ ГУ ДПС у Чернігівській області.

Щодо всіх таких земельних ділянок подається окрема Декларація до іншого контролюючого органу, причому:

- у полі 6 зазначається найменування відповідного контролюючого органу, який обслуговує Ніжинську міську ТГ, а саме Ніжинська ДПІ ГУ ДПС у Чернігівській області;
- у полі 7 — код Ніжинської міської ТГ (UA74040250000063494).

РОЗДІЛИ I ТА II ДЕКЛАРАЦІЇ

Після оновлення форми Декларації її структура змін не зазнала. Отже, як і раніше:

- платники земельного податку заповнюють розділ I Декларації;

- платники орендної плати — розділ II Декларації.

В таблиці наведено, як слід заповнювати розділ I «Розрахунок суми земельного податку» Декларації.

Порядок заповнення розділу I Декларації з плати за землю

Назва	Код графі	Пояснення щодо заповнення
Категорія земельних ділянок	2	Зазначається код цільового призначення земельної ділянки у форматі XX.XX згідно з Класифікатором видів цільового призначення земельних ділянок, затвердженим постановою КМУ від 28.07.2021 № 821. Інформація щодо категорії (цільового призначення) земель має відповідати інформації, що зазначена в правовстановлюючих документах
Документи, які засвідчують/підтверджують право власності/користування/право на земельну частку (пай)		
вид права	3	Зазначається вид права на земельну ділянку. Тобто тут треба проставити відповідну цифру від 1 до 4: 1 — власність; 2 — постійне користування; 3 — оренда; 4 — право на земельну частку (пай)
серія та номер документа	4	Вказується серія та номер правовстановлюючого документа. Наприклад, серія та номер державного акта на право постійного користування земельною ділянкою
Державна реєстрація прав власності/користування (у разі наявності)		
дата (дд.мм.рррр.)	5	Зазначається дата (у форматі дд.мм.рррр.) державної реєстрації права власності / користування земельною ділянкою
номер	6	Зазначається номер документа, що посвідчує державну реєстрацію такого права
Період володіння/користування		
частка неповного місяця	7	Зверніть увагу, це нова графа! Тут у форматі з чотирма десятковими знаками зазначається частка днів у місяці, розрахована за формулою: кількість днів користування у місяці : загальна кількість днів у місяці
Графа 7 знадобиться лише в тому разі, коли розраховується земельний податок не з початку або не до кінця місяця . Така потреба виникає через те, що згідно з п. 287.1 ПКУ податок сплачується з дня виникнення права власності або права користування земельною ділянкою. А в разі припинення такого права посеред року — за фактичний період перебування землі у власності або користуванні в поточному році. Наприклад, ви оформили право постійного користування земельною ділянкою 10 лютого. Тоді, подаючи декларацію щодо такої ділянки, в цій графі ви маєте зазначити « 0,6786 ». Ця величина розрахована як частка від ділення 19 на 28, де 19 — кількість днів користування цією ділянкою у січні, 28 — загальна кількість днів у лютому. Якщо ж землею ви користувалися повний місяць (наприклад, право користування оформлено 1 лютого), ця графа не заповнюється . Графа 7 не заповнюватиметься, якщо ви зараз подаєте річну декларацію на поточний рік щодо земельної ділянки, оформленої за вами станом на 1 січня.		
кількість повних місяців	8	Зверніть увагу, це нова графа! Тут цілим числом від 1 до 12 зазначається кількість повних місяців перебування у володінні / користуванні земельних ділянок
Повертаючись до прикладів, наведених у поясненні до графі 7, маємо таке: • в разі коли ви оформили право постійного користування земельною ділянкою 10 лютого, в цій графі проставляєте «10», тобто березень–грудень; • у разі подання річної декларації на 2023 рік за земельну ділянку, оформлену за вами станом на 1 січня, тут проставляєте «12», тобто всі місяці поточного року.		
Кадастровий номер земельної ділянки	9	Зазначається кадастровий номер земельної ділянки (в разі наявності) у форматі xxxxxxxxxx:xx:xxx:xxxx

Назва	Код графи	Пояснення щодо заповнення
Місце розташування об'єкта (ів) оподаткування		
код за КАТОТТГ адміністративно-територіальної одиниці	10	Зверніть увагу, це нова графа! Тут зазначається код за КАТОТТГ адміністративно-територіальної одиниці (міста, селища міського типу, селища, села), на території якої розташована (і) земельна (і) ділянка (и)
адреса (згідно з правовстановлюючими документами)	11	Зверніть увагу, це нова графа! Тут зазначається адреса місця розташування земельної ділянки . Беруть її з відповідного правовстановлюючого документа, реквізити якого ви зазначили в графі 4
Площа земельної ділянки		
га	12	Зазначається площа земельної ділянки, розташованої за межами населеного пункту , в га (з чотирма десятковими знаками)
кв. м	13	Зазначається площа земельної ділянки в межах населеного пункту в кв. м (з двома десятковими знаками)
Одночасне заповнення в одному рядку граф 12 та 13 не допускається!		
Нормативна грошова оцінка		
одиниці площі земельної ділянки (грн/га або грн/кв. м)	14	Вказується нормативна грошова оцінка (НГО) одиниці площі земельної ділянки (якщо її проведено) (в гривнях з двома десятковими знаками). Зверніть увагу! У витязі з технічної документації про нормативну грошову оцінку наведено НГО всієї земельної ділянки. Тож, щоб заповнити цю графу, слід величину НГО з витягу поділити на площу земельної ділянки
одиниці площі ріллі по Автономній Республіці Крим або по області (грн/га)	15	Вказується НГО одиниці площі ріллі по області (в гривнях з двома десятковими знаками) — для земельних ділянок , розташованих за межами населених пунктів, НГО яких не проведено . Відповідні показники станом на 1 січня 2020 року наведено в додатку 15 до Методики нормативної грошової оцінки земельних ділянок, затвердженої постановою КМУ від 03.11.2021 № 1147. Тобто ці показники ще треба відповідним чином проіндексувати. Як провести індексацію НГО, див. нижче
Одночасне заповнення в одному рядку граф 14 та 15 не допускається!		
Індексація НГО. Значення коефіцієнта індексації нормативної грошової оцінки земель за 2022 рік становить (див. лист Держгеокадастру від 12.01.2023 № 6-28-0.222-323/2-23 за посиланням: https://svp.tax.gov.ua/data/files/270078.pdf):		
<ul style="list-style-type: none"> • для сільськогосподарських угідь (рілля, багаторічні насадження, сіножаті, пасовища та перелоги) — 1,0; • для земель і земельних ділянок (крім сільськогосподарських угідь) — 1,15. 		
Щоб не схибити при розрахунках, рекомендуємо отримати свіжу довідку про НГО вашої ділянки через електронні сервіси Держгеокадастру або в місцевому Центрі надання адміністративних послуг.		
НГО ріллі по області теж слід індексувати із застосуванням наведених вище коефіцієнтів залежно від категорії земель.		
Ставка податку (%)	16	Зазначається ставка податку відповідно до рішення органу місцевого самоврядування
Зведену інформацію про ставки можна знайти на сайті ДПСУ за посиланням: https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatki-ta-zboriv/stavki-mistsevih-podatkiv-ta-zboriv/		
Річна сума земельного податку	17	Розраховується річна сума земельного податку станом на 1 січня звітного року за формулами: 1) для земельних ділянок, НГО яких проведено : <ul style="list-style-type: none"> • розташованих за межами населеного пункту: $\text{гр. 17} = (\text{гр. 12} \times \text{гр. 14} \times \text{гр. 16: 100}) : 12 \times (\text{гр. 7} + \text{гр. 8}),$ де площа в графі 12 має бути наведена в га, а НГО одиниці площі в графі 14 — в грн/га; • у межах населеного пункту: $\text{гр. 17} = (\text{гр. 13} \times \text{гр. 14} \times \text{гр. 16: 100}) : 12 \times (\text{гр. 7} + \text{гр. 8}),$ де площа в графі 13 має бути наведена в кв. м, а НГО одиниці площі в графі 14 — в грн/кв. м; 2) для земельних ділянок, НГО яких не проведено (наразі такі ділянки можуть бути розташовані лише за межами населених пунктів): $\text{гр. 17} = (\text{гр. 12} \times \text{гр. 15} \times \text{гр. 16: 100}) : 12 \times (\text{гр. 7} + \text{гр. 8}),$ де площа в графі 12 має бути наведена в га, а НГО одиниці площі ріллі по області в графі 15 — в грн/га

Назва	Код графи	Пояснення щодо заповнення
Податкова пільга		
код пільги	18	Ззначається код пільги згідно з Довідниками податкових пільг. Чинними сьогодні є Довідники № 113/1 та 113/2, затверджені станом на 25.01.2023
Статтю 282 ПКУ визначено категорії юридичних осіб, які звільняються від сплати земельного податку, а ст. 283 ПКУ — види земельних ділянок, що не підлягають оподаткуванню земельним податком.		
 Зверніть увагу! Нормами ПКУ не передбачено звільнення від обов'язку подання податкових декларацій за земельні ділянки, з яких земельний податок не справляється через застосування податкових пільг (категорія 111.05 ЗІР [Ⓞ]).		
розмір пільги	19	Ззначається розмір пільги у відсотках відповідно до законодавства та/або рішення органів місцевого самоврядування, згідно з яким надано пільгу
дата початку користування	20	Зверніть увагу, це нові графи! Тут зазначається строк користування податковою пільгою в звітному періоді — число, місяць, рік початку та закінчення користування пільгами у форматі дд.мм.рррр.
дата закінчення користування	21	У разі коли строк користування податковою пільгою встановлений до початку звітного періоду і продовжується після його закінчення, такий строк збігається з датою початку та закінчення зазначеного періоду. Тобто в річній декларації в такому разі в цих графах слід проставити «01.01.2023» і «31.12.2023» відповідно
сума пільги	22	Ззначається сума пільги, розрахована пропорційно до періоду користування пільгою. На суму пільги зменшується показник річної суми земельного податку за відповідною земельною ділянкою, щодо якої надано пільгу
Річна сума земельного податку (до сплати)	23	Вказується річна сума земельного податку станом на 1 січня звітного року, що підлягає сплаті до бюджету, за вирахуванням суми пільги із земельного податку. Показник розраховується за формулою: гр. 23 = гр. 17 – гр. 22. Якщо пільги зі сплати земельного податку за відповідною земельною ділянкою немає, то показник графи 23 дорівнює показнику графи 17

Розділ II «Розрахунок суми орендної плати» містить деякі графи, аналогічні відповідним графам розділу I. Порядок їх заповнення є ідентичним. Тож не будемо повторювати те, про що йшлося вище. Зупинимось лише на деяких особливостях.

❶ Розмір (ставка) орендної плати зазначається у відсотках у **графі 17** розділу II відповідно до договору оренди, але з урахуванням норм п. 288.5 ПКУ. Цим пунктом встановлено мінімальні та максимальні межі розміру орендної плати за земельні ділянки державної та комунальної власності у відсотках НГО.

Якщо розмір орендної плати, прописаний в договорі оренди, виходить за нижню межу, розраховану за правилами п.п. 288.5.1 ПКУ, орендареві слід звернутися до відповідного органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування, з яким укладено договір оренди землі, щодо узгодження його із ПКУ (категорія 111.03 ЗІР[Ⓞ]). Водночас податківці нагадують, що тимчасово, до 1 січня 2035 року, за земельні ділянки державної та комунальної власності, НГО яких проведено та які використовуються в рамках реалізації інвестиційних проєктів із значними інвестиціями (крім інвестпроєктів у сферах добування з метою подальшої переробки та/або збагачення корисних копалин), ОМС можуть, зокрема, вста-

новлювати орендну плату в розмірі, меншому ніж розмір земельного податку, встановлений рішенням відповідного ОМС для певної категорії земель, що сплачується на відповідній території (п. 11 підрозд. 6 розд. XX ПКУ).

❷ У категорії 111.01 ЗІР[Ⓞ] податківці роз'яснили, чи є платником орендної плати суб'єкт господарювання, який продовжує використовувати земельну ділянку державної та комунальної власності після закінчення терміну дії договору оренди, якщо новий договір на стадії переоформлення. Контролери зазначили таке: якщо платник продовжує користуватися земельною ділянкою після закінчення строку дії договору оренди та не отримав письмового заперечення від орендодавця щодо використання земельної ділянки, то до укладення договору оренди на новий строк такий платник має сплачувати орендну плату **відповідно до умов попереднього договору оренди землі**. З огляду на це можна дійти висновку, що в такому разі **графи 3–7** слід заповнювати на підставі старих правовстановлюючих документів. Але водночас радимо подати доповнення до Декларації відповідно до п. 46.4 ПКУ.

❸ Річна сума орендної плати розраховується в **графі 18** за формулою, наведеною в цій графі.

РОЗДІЛ III ДЕКЛАРАЦІЇ

Розділ III «Розрахунок (уточнення) податкового зобов'язання» Декларації заповнюють і платники земельного податку, і платники орендної плати. Наразі рядки, що стосуються уточнення податкового зобов'язання, нас не цікавлять. При поданні річної звітності досить заповнити лише **рядок 3** «Нараховано на звітний період, усього» цього розділу.

При цьому в графі 3 рядка 3 розділу III Декларації вказують річну суму нарахованих податкових зобов'язань:

- із земельного податку (переноситься із рядка «Усього» графі 23 розділу I Декларації);

- або з орендної плати (переноситься із рядка «Усього» графі 18 розділу II Декларації). Відповідно у **графіях 4–15** рядка 3 вказують суму щомісячних платежів із земельного податку / орендної плати (за формулою гр. 3 : гр. 12). Розбиваючи річну суму податкового зобов'язання рівними частинами помісячно:
 - показники за 11 місяців звітного року округлюють за загальними правилами округлення;
 - показник за останній місяць звітного року визначають як різницю річної суми земельного податку та суми земельного податку за перші 11 місяців.

ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ПЛАТИ ЗА ЗЕМЛЮ НА ЧАС ВІЙНИ

Описуючи порядок розрахунку плати за землю на 2023 рік, досі про «воєнне» звільнення ми згадали лише на самому початку. Однак ігнорувати його й надалі було б неправильно, оскільки в такому разі податкове зобов'язання за ті земельні ділянки, на які воно поширюється, в річній декларації буде завищене. А цього в будь-якому разі допускати не слід.

Отже, відповідне звільнення прописано в п.п. 69.14 підрозд. 10 розд. XX ПКУ.

 ЦИТАТА. «Тимчасово, на період з 1 березня 2022 року по 31 грудня року, наступного за роком, у якому припинено або скасовано воєнний, надзвичайний стан, не нараховується та не сплачується плата за землю (земельні ділянки державної та комунальної власності) за земельні ділянки <...>, що розташовані на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії, або на територіях, тимчасово окупованих збройними формуваннями Російської Федерації <...>, а також за земельні ділянки <...>, визначені обласними військовими адміністраціями як засмічені вибухонебезпечними предметами та/або на яких наявні фортифікаційні споруди».
(п.п. 69.14 підрозд. 10 розд. XX ПКУ)

Претендувати на це звільнення ви можете в тому разі, якщо територія або населений пункт, де розташовано земельні ділянки, ввійшли до переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих рф. Нормативний документ, що містить перелік таких територій, уже затверджено — це Пере-

лік № 309¹. Однак як саме ним користуватись, до кінця не зрозуміло. А роз'яснень від ДПСУ щодо цього наразі немає.

Тож з огляду на формулювання п.п. 69.14 підрозд. 10 розд. XX ПКУ можемо сказати таке: якщо ваша земельна ділянка знаходиться на території, що зазначена в будь-якому розділі Переліку № 309, ви маєте право **не нараховувати та не сплачувати земельний податок за таку ділянку принаймні до кінця 2023 року.**

 ВАЖЛИВО! Якщо згодом виявиться, що фіскалі підходять до застосування Переліку № 309 якимось інакше, ви зможете уточнити «земельну» декларацію на 2023 рік **без нараховування та сплати штрафів і пені.** Таке послаблення для платників податків **у разі самостійного виправлення ними помилок**, що призвели до заниження податкового зобов'язання у звітних (податкових) періодах, які припадають **на період дії воєнного стану**, прописано в п.п. 69.1 підрозд. 10 розд. XX ПКУ.

Як урахувати звільнення згідно з п.п. 69.14 підрозд. 10 розд. XX ПКУ в річній декларації з плати за землю на 2023 рік? В будь-якому разі **Декларацію з нульовими податковими зобов'язаннями радимо все одно подати**, адже податківці поки що не роз'яснили, чи звільняє п.п. 69.14 підрозд. 10 розд. XX ПКУ ще й від подання земельної звітності.

Сьогодні зрозуміло лише одне: **звільнення на період воєнного стану — це не пільга**, оскільки відповідного коду немає

¹
Перелік територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, затверджений наказом Міністерства внутрішніх справ від 22.12.2022 № 309.

ані в Довіднику пільг № 113/1, ані в Довіднику пільг № 113/2. За таких обставин у Декларації на 2023 рік можна:

- або в графах 17 і 23 розділу I (у графі 18 розділу II), а також у рядку 3 розділу III Декларації проставити нулі, попередньо відключивши автоматичний розрахунок показників Декларації;
- або в графах 7 та 8 розділу I (у графах 8 та 9 розділу II) проставити нульову кількість місяців користування земельною ділянкою,

що автоматично призведе до нульових нарахувань податку в графах 17 і 23 розділу I (у графі 18 розділу II), а також у рядку 3 розділу III Декларації. Як виглядатиме Декларація в такій ситуації, розглянемо на прикладі орендної плати (рис. 1).

Який би спосіб ви не вибрали, додатково в полі «Зміст доповнення» після розділу III слід зазначити «Податкові зобов'язання нараховано в нульовому розмірі на підставі п.п. 69.14 підрозд. 10 розд. XX ПКУ».

II. Розрахунок суми орендної плати

Одиниці виміру:

га — з чотирма десятковими знаками;
 кв. м — з двома десятковими знаками;
 грн — з двома десятковими знаками

№ з/п	Категорія земельних ділянок ¹⁰ (хх.хх)	Документи, які засвідчують/підтверджують право користування		Державна реєстрація прав користування (у разі наявності)		Дата закінчення терміну дії договору оренди (дд.мм.рррр)	Період користування		Кадастровий номер земельної ділянки (формат хххххххххх: хх: ххх: хххх)	Місце розташування об'єкта (ів) оподаткування ¹³	
		Дата (дд.мм.рррр)	серія та номер документа	Дата (дд.мм.рррр)	номер		частка неповного місяця ¹²	кількість повних місяців		код за КАТОТТГ адміністративно-територіальної одиниці	адреса (згідно з правостановлюючими документами)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.1 ¹⁴	03.07	01.02.2021	ТБ № 1017	01.02.2021	7881	31.01.2031	-	-	6311000000:01:121:3572	UA63100050010081626	м. Лозова, вул. Оленівська, 8
2	Усього	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Зазначаємо НГО **одиниці площі** земельної ділянки з урахуванням кумулятивної величини коефіцієнта індексації, що застосовується з дати останньої затвердженої НГО.

Графи 3–7 заповнюють відповідно до правостановлюючих документів.

Тут мали б вказати «12», однак не зазначаємо нічого, щоб запобігти обрахунку податкових зобов'язань у графі 18.

№ з/п	Площа земельної ділянки ¹⁵		Нормативна грошова оцінка ¹⁶		Розмір (ставка) орендної плати ²³ (%)	Річна сума орендної плати ¹⁸ (к. 13 або 14 x к. 15 або 16 x к. 17 / 100) / 12 x (к. 8 + к. 9)
	га	кв. м	одиниці площі земельної ділянки (грн/га або грн/кв.м)	одиниці площі ріллі по Автономній Республіці Крим або по області (грн/га)		
	13	14	15	16	17	18
1.1 ¹⁴	-	2000,00	6000,00	-	11,00	00,00
2			x	x	x	00,00

III. Розрахунок (уточнення) податкового зобов'язання

Одиниця виміру:

грн — з двома десятковими знаками

№ з/п	Сума зобов'язання, що підлягає сплаті за даними платника	Річна сума ²⁴	Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень	Червень	Липень	Серпень	Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень
3	Нараховано на звітний період, усього	00,00	00,00	00,00	00,00	00,00	00,00	00,00	00,00	00,00	00,00	00,00	00,00	00,00

<...>

№ з/п	Зміст доповнення
1	Податкові зобов'язання нараховано в нульовому розмірі на підставі п.п. 69.14 підрозд. 10 розд. XX ПКУ

Рис. 1.

Приклад заповнення розділів II та III Декларації в разі застосування звільнення згідно з п.п. 69.14 підрозд. 10 розд. XX ПКУ

Олена Лозова, консультантка
 Євгенія Нікітіна, консультантка

ПОДАТОК НА НЕРУХОМІСТЬ: НОВА ФОРМА ДЕКЛАРАЦІЇ ТА ВОЄННІ ОСОБЛИВОСТІ ДЕКЛАРУВАННЯ

Цього року в царині справляння податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, революційних змін не відбулося. Проте без новинок також не обійшлося. По-перше, звітуємо на 2023 рік вже за оновленою формою декларації. По-друге, на цьогорічне декларування наклала свій відбиток війна. Тож про це і поговоримо в матеріалі.

ФОРМА ТА СТРОКИ ДЕКЛАРУВАННЯ

Відповідно до п.п. 266.7.5 ПКУ юридичні особи, які володіють об'єктами нерухомості, що підлягають оподаткуванню, самостійно обчислюють суму податку станом **на 1 січня звітного року** і не пізніше 20 лютого цього ж року подають **контролюючому органу за місцезнаходженням об'єкта / об'єктів оподаткування** декларацію за встановленою формою з розбивкою річної суми рівними частками поквартально. Тут хочемо наголосити на трьох моментах.

Момент 1. Останній день подання декларації з податку на нерухомість на 2023 рік — **20.02.2023**.

Момент 2. В умовах адміністративної реформи платник податку подає Декларацію до контролюючого органу **за місцезнаходженням адміністративних центрів територіальних громад**, на території яких знаходяться об'єкти оподаткування, в якому перебуває на обліку платником такого податку (за основним та/або неосновним місцем обліку).

Момент 3. Наказом МФУ від 10.11.2022 № 371 «Про внесення змін до форми Податкової декларації з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки» (із змінами, внесеними наказом МФУ від 05.12.2022 № 412), затверджено нову редакцію Податкової декларації з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки (далі — Декларація). У категорії 106.07 ЗІР[Ⓢ] податківці зауважують, що нова форма Декларації застосовується з 01.01.2023 та **вперше подається за базовий податковий (звітний) період — 2023 рік**. Ідентифікатор електронної форми документа — **J0302106**.

Далі пропонуємо детальніше розглянути оновлену форму Декларації. В основній частині Декларації та в додатках до неї додалося поле «Реєстраційний номер декларації в контролюючому органі, яка уточнюється». Податківці у своєму роз'ясненні в категорії 106.07 ЗІР[Ⓢ] пояснили, що це поле платник податків має заповнювати в разі самостійного виправлення помилок за минулі звітні

ШАНОВНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ!

ВИДАВНИЧА ГРУПА «АС» піклується про своїх передплатників і нагадує, що, попри можливу нестабільну роботу ДП «Укрпошта», ми не залишаємо вас безпорадними у вирі нововведень.

Електронна версія газети додається до друкованої версії видання, яке ви передплатуєте. Вона виходить вчасно, незважаючи на заметіль або дощ, і щопонеділка очікує вас на сайті

ibuhgalter.net

періоди та подання уточнюючої Декларації, звітної (звітної нової) Декларації, у складі якої уточнюється один із минулих податкових (звітних) періодів, в якому виявлено помилки. При цьому зазначається номер, за яким було зареєстровано в контролюючому органі **звітну Декларацію**, показники якої уточнюються (виправляються), в тому числі якщо до такої Декларації вже подавались одна чи декілька уточнюючих декларацій.

Як і раніше, невід'ємною частиною Декларації є додатки:

- додаток 1 «Розрахунок у частині об'єктів **житлової нерухомості**»;
- додаток 2 «Розрахунок у частині об'єктів **нежитлової нерухомості**».

Визначимо декілька базових правил стосовно долучення до Декларації додатків:

❶ Відповідний тип додатка забезпечує обчислення податкового зобов'язання за відповідним видом об'єкта (ів) оподаткування. **За відсутності у платника відповідного виду об'єкта оподаткування** тип додатка, в якому обчислюється податкове зобов'язання для такого виду об'єкта оподаткування, до Декларації **не додається**.

❷ В разі наявності об'єктів нерухомості, що знаходяться на території адміністративно-територіальних одиниць, що підпорядковані різним органам місцевого самоврядування, але ці адміністративно-територіальні одиниці **обслуговуються одним відповідним контролюючим органом**, до такого контролюючого органу подається **одна Декларація з кількома додатками відповідного типу**.

❸ Кількість додатків 1 або додатків 2 має відповідати кількості територій **територіальних громад**, на території підвідомчих адміністративно-територіальних одиниць яких розташований (і) об'єкт (и) оподаткування. Код за КАТОТТГ території відповідної територіальної громади зазначається в окремому полі «Код за КАТОТТГ території територіальної громади» додатка 1 або додатка 2 до Декларації.

Водночас код за КАТОТТГ **адміністративно-територіальної одиниці, на території якої розташовані об'єкти нерухомості**, наводять у графі 3 відповідного рядка розділу I «Розрахунок податкового зобов'язання» додатка 1 або додатка 2 до Декларації.

 ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! КАТОТТГ — Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних

громад, затверджений наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 26.11.2020 № 290, який впроваджується на заміну Класифікатора об'єктів адміністративно-територіального устрою України (КОАТУУ). Отже, ще одним нововведенням нової форми Декларації стало те, що в додатках 1 та 2 замість коду території за КОАТУУ слід наводити код території за КАТОТТГ.

❹ Кількість додатків відповідно типу зазначають у полі 7 Декларації.

Крім того, додатки до Декларації зазнали й інших змін:

- додалася колонка для зазначення адреси місць розташування об'єктів оподаткування згідно з правовстановлюючими документами (колонка 4 розділу I додатків 1 і 2);
- з'явилися колонки для зазначення дати початку і дати закінчення користування податковою пільгою у звітному періоді у форматі «дд.мм.рррр.» (колонки 20–21 розділу I додатка 1, колонки 19–20 розділу I додатка 2). Водночас якщо строк користування податковою пільгою встановлений до початку звітної періоду і продовжується після його закінчення, такий строк збігається з датою початку та закінчення зазначеного періоду;
- додали рядок, в якому можна виокремити суму збільшення податкового зобов'язання згідно з п. 50.4 ПКУ (ряд. 5.1 розділу II додатків 1 і 2).

 НАГАДАЄМО. Відповідно до п. 50.4 ПКУ якщо платник податку на нерухоме майно після закінчення граничного строку подання звітної декларації подає декларацію у зв'язку зі змінами об'єкта та/або бази оподаткування (на підставі даних, внесених до відповідних державних реєстрів), то **штрафи не застосовуються**.

Як бачимо, тим, хто минулого року вже звітував з податку на нерухомість, в цьому році нескладно буде опанувати деклараційні новинки. Тим паче, що торік ми досить детально розглянули порядок нарахування та сплати податку (див. матеріал «Податок на нерухоме майно: задекларуй і забудь до кінця року» // «ПБ», № 6/2022, с. 17).

ВОЄННІ ОСОБЛИВОСТІ

Норми законодавства На період до припинення або скасування воєнного стану на території України справляння податків і зборів здійснюється з урахуванням особливостей, визначених у п. 69 підрозд. 10 розд. XX ПКУ.

Зокрема, п. 69.22 підрозд. 10 розд. XX ПКУ встановлено, що тимчасово положення ст. 266 «Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки» ПКУ застосовуються з урахуванням таких особливостей:

1 Щодо об'єктів житлової нерухомості. Не нараховується та не сплачується податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, за об'єкти житлової нерухомості, в тому числі їх частки, **розташовані на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії**, або на територіях, **тимчасово окупованих** збройними формуваннями російської федерації, та за об'єкти житлової нерухомості, що стала **непридатною для проживання** у зв'язку з військовою агресією російської федерації:

- які перебувають у власності фізичних осіб — **за 2021 та 2022** податкові (звітні) роки;
- які перебувають у власності юридичних осіб — на період **з 01.03.2022 по 31.12.2022**.

2 Щодо об'єктів нежитлової нерухомості. Не нараховується та не сплачується податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, за об'єкти нежитлової нерухомості, в тому числі їх частки, що розташовані **на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії, або на територіях, тимчасово окупованих** збройними формуваннями російської федерації, — на період **з 01 березня 2022 року по 31 грудня року, в якому припинено або скасовано воєнний стан**, введений Указом Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні».

Фізичні особи — платники податку на нерухомість тут в більш зручному становищі, адже податкове зобов'язання їм визначає контролюючий орган. А от юридичним особам потрібно вирішити, як відобразити усі ці послаблення в декларації.

Звітування на 2023 рік Перше, що бачимо, — послаблення щодо об'єктів житлової нерухомості в 2023 році не діють, тож у Декларації на 2023 рік податкове зобов'язання за усіма об'єктами житлової нерухомості, що підлягають оподаткуванню, розраховуємо в загальному порядку.

А от щодо об'єктів нежитлової нерухомості слід врахувати таке:

1 Щоб визначитися, чи є територія, на якій знаходиться об'єкт нежитлової нерухомості, «бойовою» або окупованою, слід керуватися Переліком територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, затвердженням наказом Мінреінтеграції від 22.12.2022 № 309 (далі — Перелік № 309).

2 Якщо об'єкт нежитлової нерухомості знаходиться на території, що зазначена в будь-якому розділі Переліку № 309, ви маєте право не нараховувати та не сплачувати податок на нерухомість за такий об'єкт **принаймні до кінця 2023 року**. І навіть якщо податківці в майбутньому роз'яснюватимуть інакше, завжди можна буде безболісно уточнити (збільшити) податкові зобов'язання, адже п.п. 69.1 підрозд. 10 розд. XX ПКУ дозволяє виправляти «воєнні» звітні періоди без нарахування самоштрафу та пені.

3 Якщо на об'єкт нежитлової нерухомості поширюється «воєнне» послаблення, радимо все ж таки відобразити його в Декларації, адже формально існують показники для декларування (відомості про об'єкт нежитлової нерухомості). Водночас щоб скористатися правом не нараховувати та не сплачувати податок

AC ВИДАВНИЧА ГРУПА

Дивіться записи наших вебінарів

на сайті

0 800 300 395

ibuhgalter.net

ВЕБІНАРИ ▾

за такий об'єкт, слід «обнулити» графи 22–26 «Сума податкового зобов'язання до сплати (грн, коп.)» відповідних рядків розділу I додатка № 2 до Декларації. Зробити це можна, наприклад, так:

- «примусово» проставити нулі в цих графах, попередньо відключивши функцію автоматичного розрахунку показників;
- або проставити нулі у графах 10–13 «Кількість місяців перебування у власності, у кварталах» розділу I додатка № 2, що призведе до автоматичного обнулення сум у графах 22–26 відповідних рядків.

В будь-якому разі, зробивши якусь із цих маніпуляцій, слід скористатися правом, визначеним у п. 46.4 ПКУ, та подати доповнення до Декларації з поясненнями своїх дій. Водночас у полі 8 основної частини Декларації радимо зазначити: «Податкові зобов'язання за об'єкт (и) нежитлової нерухомості не нараховано на підставі п.п. 69.22 підрозд. 10 розд. XX ПКУ».

Уточнення попередніх періодів

Юридичні особи, чії об'єкти нерухомості розташовані на територіях, що увійшли до Переліку № 309, поспішають уточнити (зменшити) податкові зобов'язання з податку на нерухомість, нараховані у 2022 році. Але зауважимо, що податківці не так поспішають роз'яснювати нюанси цього процесу. Зокрема, не до кінця зрозуміло, чи можна зменшити податкові зобов'язання, починаючи з 1 березня 2022 року, якщо в Переліку № 309 щодо відповідної території зазначена **пізніша дата** виникнення можливості бойових дій / початку бойових бій / початку тимчасової окупації.

До того ж і формулювання в ПКУ власне права на здійснення таких уточнень викликають питання.

ЦИТАТА. «При цьому платники податку — юридичні особи **протягом шести календарних місяців після місяця, в якому припинено чи скасовано воєнний стан, введений Указом Президента** <...> мають право подати уточнюючу податкову декларацію, в якій відображаються зміни розміру податкового зобов'язання з податку на нерухоме

майно, відмінне від земельної ділянки, за відповідний податковий період».

Тож якщо підходити формально, то вбачається, що подати уточненку можна не раніше, ніж буде припинено або скасовано воєнний стан, і не пізніше шести місяців після цього.

Водночас податківці у не чинній станом на сьогодні консультації з категорії 106.07 ЗІР[Ⓢ] давали платникам настанови щодо «механіки» заповнення розділу I додатків 1 та 2 до Декларації з типом «Уточнююча» для відображення зменшення суми податкового зобов'язання з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, відповідно до вимог п.п. 69.22 підрозд. 10 розд. XX ПКУ. Отже, це непрямо свідчить, що вони не проти бачити такі уточнення вже сьогодні. Проте після впровадження оновленої форми Декларації зазначена консультація більше не актуальна, а нової ще немає.

Нерухомість для потреб оборони

У консультації з категорії 106.07 ЗІР[Ⓢ] податківці зауважили, що ПКУ **не містить норм щодо припинення** юридичними особами виконання податкових **зобов'язань з податку на нерухомість**, нарахованого за об'єкти нерухомості, розташовані на територіях, де **не велися бойові дії (які не були окупованими)**, які в період дії воєнного стану в Україні **виділялися тимчасово для потреб Збройних сил України, військових адміністрацій**.

Зруйнована нерухомість

Платник податку — юридична особа нараховує податок за об'єкт нерухомого майна, який було зруйновано / знищено, **за наявності підтверджувальних документів щодо державної реєстрації припинення права власності** на такий об'єкт нерухомого майна за період з 01 січня звітного року **до початку того місяця, в якому проведено таку державну реєстрацію**.

Отже, якщо державна реєстрація припинення права власності на об'єкт нерухомого майна відбулася не пізніше 20 лютого звітного року, а Декларацію за типом «Звітна» вже подано, то до закінчення граничного терміну її подання слід подати Декларацію за типом «Звітна нова», а після його закінчення — за типом «Уточнююча» (категорія 106.07 ЗІР[Ⓢ]).

Свєгенія Нікітіна, консультантка

ФОП НА ЗАГАЛЬНІЙ СИСТЕМІ: КОЛИ ЗВІТУВАТИ ЗА ПІДСУМКАМИ 2022 РОКУ?

В які терміни ФОП, який перебуває на загальній системі оподаткування, має відзвітувати за результатами 2022 року?

Одразу зазначимо, що 2022 рік привніс деякі зміни в річне декларування доходів ФОП-загальносистемників. Далі докладніше.

Напевно питання читача виникло через те, що спеціальною нормою п. 177.11 ПКУ визначено, що ФОП мають задекларувати свої доходи за рік, зокрема й інші доходи з джерел їх походження з України та іноземні доходи, а також відомості про суми ЄСВ, нарахованого на доходи від підприємницької діяльності, в розмірах, визначених відповідно до закону, в строки, визначені п.п. 49.18.5 ПКУ.

На підставі цієї норми ще минулого року за підсумками 2021 року ФОП-загальносистемники звітували, як наказував п.п. 49.18.5 ПКУ, протягом 40 к.дн. після завершення звітного (податкового) року. **Але!** Законом № 2520¹ до ПКУ були внесені деякі зміни, зокрема **виключено п.п. 49.18.5 ПКУ.**

НЮАНС. На жаль, законодавці не потурбувалися про те, щоб також прибрати посилання на нечинну норму з п. 177.11 ПКУ.

Отже, починаючи з дня набрання чинності Законом № 2520 (03.09.2022) ФОП-загальносистемник має керуватися загальними строками для річного декларування, передбаченими для платників ПДФО. А саме відповідно до п.п. 49.18.4 ПКУ платники ПДФО, у тому числі самозайняті особи, **подають річну декларацію до 1 травня року**, що настає за звітним, крім випадків, визначених розд. IV ПКУ. Саме таку думку щодо строків річного звітування ФОП-загальносистемників містить чинне роз'яснення в категорії 104.09 ЗІР².

ВИНЯТОК. У разі реєстрації припинення підприємницької діяльності ФОП декларація за останній базовий податковий (звітний) період подається протягом 20 к.дн., що настають за останнім календарним днем місяця, в якому проведено держреєстрацію припинення (абз. 2 п. 177.11, п.п. 49.18.1 ПКУ).

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Положення п.п. 49.18.4 ПКУ містять формулювання «до 1 травня». А це означає, що граничний термін звітування за 2022 рік — 30.04.2023. Однак, оскільки ця дата припадає на вихідний день (неділю), з огляду на п. 49.20 ПКУ діє «святково-вихідне» перенесення на наступний робочий після вихідного день.

Зауважимо, що на період воєнного стану згідно з п. 6 ст. 6 Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» від 15.03.2022 № 2136-IX призупинено дію ст. 71–73 КЗпП щодо визначення святкових та вихідних днів і організації роботи в такі дні, тобто «святкових» перенесень немає. А отже, якщо станом на 01.05.2023 воєнний стан буде припинено / скасовано, то цей день буде вихідним днем, тож подати декларацію можна буде ще й 02.05.2023.

Євгенія Волох, бухгалтерка-експертка

¹ Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо сприяння розвитку волонтерської діяльності неприбуткових установ та організацій в умовах збройної агресії Російської Федерації проти України» від 15.08.2022 № 2520-IX.

НАЙКРАЩІ ЕКСПЕРТИ ПРАЦЮЮТЬ ДЛЯ ВАС

ПРИДБАЛИ ІНВЕСТИЦІЙНІ СЕРТИФІКАТИ: ЯК ВІДОБРАЗИТИ ЇХ У БУХОБЛІКУ?

Підприємство у 2022 році придбало інвестиційні сертифікати. Вони оприбутковані за собівартістю та досі перебувають на балансі підприємства. Чи обов'язково здійснювати переоцінку інвестиційних сертифікатів за справедливою вартістю, якщо підприємство не планує їх продаж?

1

Закон України
«Про ринки капіталу
та організовані
товарні ринки»
від 23.02.2006 № 3480-IV.

2

Закон України
«Про інститути
спільного
інвестування»
від 05.07.2012 № 5080-VI.

Відповідно до п. 7 ст. 8 Закону про ринки капіталу¹ в Україні у цивільному обороті можуть бути такі групи цінних паперів: пайові, боргові, іпотечні, деривативні, товаророзпорядчі. Зокрема, **пайові** цінні папери посвідчують участь власника таких цінних паперів (інвестора) в статутному капіталі та/або активах емітента (у тому числі активах, що знаходяться в управлінні емітента) та надають їхньому власнику (інвестору) право на отримання частини прибутку (доходу), зокрема у вигляді дивідендів, та інші права, встановлені законодавством, а також проспектом або рішенням про емісію, а для цінних паперів інститутів спільного інвестування (далі — ІСІ) — проспектом (рішенням про емісію) ІСІ.

Інвестиційний сертифікат — це цінний папір, емісія якого здійснюється компанією з управління активами пайового інвестиційного фонду та який **посвідчує право власності власника такого цінного паперу на частку в пайовому інвестиційному фонді**, а також інші права у встановлених законом випадках. Таке визначення наведено у ч. 1 ст. 21 Закону про ринки капіталу і є майже ідентичним наведеному в п. 8 ч. 1 ст. 1 Закону про ІСІ². До речі, пайові фонди належать до ІСІ (п. 10 ч. 1 ст. 1 Закону про ІСІ).

ВИСНОВОК. Як бачимо, інвестиційні сертифікати є **пайовими** цінними паперами.

Первісна оцінка В контексті бухобліку інвестиційний сертифікат відповідає визначенню фінансового інструмента, а точніше — фінансового активу. Такий актив, своєю чергою, належить до фінансових інвестицій (п. 4 НП(С)БО 13 «Фінансові інструменти»).

Відповідно до п. 29 НП(С)БО 13 фінансові інструменти **первісно оцінюють** та відображають за їх **фактичною собівартістю**, яка складається зі справедливої вартості активів, зобов'язань або інструментів власного капіталу, наданих або отриманих в обмін на відповідний фінансовий інструмент, і витрат, які безпосередньо пов'язані з придбанням

або вибуттям фінансового інструмента (комісійні, обов'язкові збори та платежі при передачі цінних паперів тощо). Аналогічні положення щодо первісної оцінки та відображення в бухобліку фінансових інвестицій за собівартістю містить п. 4 НП(С)БО 12 «Фінансові інвестиції».

Оцінка на дату балансу Згідно з п. 30 НП(С)БО 13 на кожному наступному після визнання дати балансу фінансові активи оцінюються за їх **справедливою вартістю, крім:**

- дебіторської заборгованості, що не призначена для перепродажу;
- фінансових інвестицій, що утримуються підприємством **до їх погашення**;
- фінансових активів, справедливую вартість яких неможливо достовірно визначити;
- фінансових інвестицій та інших фінансових активів, щодо яких не застосовується оцінка за справедливою вартістю.

Відповідно до п. 8 НП(С)БО 12 фінансові інвестиції (**крім інвестицій**, що утримуються підприємством **до їх погашення** або обліковуються за методом участі в капіталі) на дату балансу відображаються за **справедливою вартістю**. Своєю чергою, фінансові інвестиції, що утримуються підприємством **до їх погашення**, відображаються на дату балансу за **амортизованою собівартістю** фінансових інвестицій (п. 10 НП(С)БО 12).

ДО ВІДОМА. Фінансові інвестиції, справедливую вартість яких достовірно визначити неможливо, відображаються на дату балансу за їхньою собівартістю з урахуванням зменшення корисності інвестиції (п. 9 НП(С)БО 12). Але стосовно інвестиційних сертифікатів це положення не «грає». Нагадаємо, що справедлива вартість активу — це сума, за якою його можна продати за звичайних умов на певну дату. Нормами ч. 4 ст. 58 Закону про ІСІ встановлено, що розміщення та викуп цінних паперів ІСІ здійснюються за ціною, що визначається на певну дату, з огляду на розрахункову вартість цінного папе-

ру ІСІ, яка, своєю чергою, визначається як результат ділення загальної вартості чистих активів ІСІ на кількість цінних паперів ІСІ, які перебувають в обігу на день розрахунку (ч. 1 ст. 56 Закону про ІСІ). Отже, визначення справедливої вартості інвестиційних сертифікатів на дату балансу не має спричиняти складнощів.

Йдемо далі. Щоби зрозуміти, за якою вартістю на дату балансу відображати інвестиційні сертифікати (за справедливою вартістю або за амортизованою собівартістю) в ситуації, що викладена в запитанні, слід з'ясувати ось що: чи можна вважати, що відсутність у підприємства наміру продати інвестиційні сертифікати робить фінансову інвестицію такою, що утримується до погашення?

На наш погляд, стосовно пайових цінних паперів некоректно оперувати терміном «погашення». І хоча в ч. 6 ст. 21 Закону про ринки капіталу йдеться про те, що особливості емісії, обігу, обліку, викупу та **погашення** інвестиційних сертифікатів визначаються відповідним законодавством, ані в Законі про ІСІ, ані в Положенні № 1103³ цей термін не фігурує. Натомість йдеться про «вкуп». Так, відповідно до п. 4 ч. 1 ст. 1 Закону про ІСІ вкуп цінних паперів ІСІ — сплата емітентом інвестору вартості частини чистих активів пропорційно кількості цінних паперів ІСІ, що належать ін-

вестору, з припиненням права власності інвестора на такі цінні папери. Отже, виходить, що за природою інвестиційних сертифікатів вони не мають заздалегідь визначеної вартості «погашення» (на кшталт номінальної вартості), без якої досить проблематично обрахувати амортизовану собівартість фінансової інвестиції на дату балансу.

Тож з огляду на аналіз визначення та природи інвестиційних сертифікатів вбачається таке:

- **по-перше**, на них не поширюються винятки, наведені в п. 30 НП(С)БО 13 та в п. 8 НП(С)БО 12;
- **по-друге**, до них не можна застосовувати положення п. 10 НП(С)БО 12 та відображати їх на дату балансу за амортизованою собівартістю.

ВИСНОВОК. Отже, на дату балансу інвестиційні сертифікати слід відображати за **справедливою** вартістю.

Водночас сума збільшення або зменшення балансової вартості інвестиційних сертифікатів на дату балансу відображається в складі інших доходів (рахунок 740 «Дохід від зміни вартості фінансових інструментів») або інших витрат (рахунок 970 «Втрати від зміни вартості фінансових інструментів») відповідно.

Світлана Куртенок, провідна експертка, ACCA DiplFR

³ Положення про порядок реєстрації проспекту емісії та випуску інвестиційних сертифікатів пайового інвестиційного фонду, затверджене рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 20.06.2013 № 1103.

ПРАЦІВНИКА ПРИЙНЯЛИ, А ПОДАТКОВУ НЕ ПОВІДОМИЛИ: ЧИМ ЦЕ ЗАГРОЖУЄ РОБОТОДАВЦЮ? ЧИ Є ВОЄННІ ПОСЛАБЛЕННЯ?

Наше підприємство забуло подати до податкової повідомлення про прийняття працівника на роботу, схаменулись лише зараз ☹️. Чи маємо ми подати повідомлення із запізненням? Чи загрожує підприємству штраф? Чи є якісь послаблення з огляду на війну?

¹

Крім повідомлення про прийняття на роботу члена виконавчого органу господарського товариства, керівника підприємства, установи, організації.

Законодавчі вимоги Відповідно до ст. 24 КЗпП працівник не може бути допущений до роботи **без укладення трудового договору**, оформленого наказом чи розпорядженням роботодавця, **та повідомлення** ДПС України про прийняття працівника на роботу в порядку, встановленому КМУ.

Порядок подання Повідомлення про прийняття працівника¹ на роботу/укладення гі-

контракту (далі — Повідомлення) визначено постановою № 413² (цією ж постановою затверджено форму Повідомлення). Нагадаємо, що відповідно до постанови № 413 Повідомлення подається власником підприємства, установи, організації або уповноваженим ним органом (особою) чи фізособою та/або резидентом Дія Сіті до територіальних органів ДПС України за місцем обліку їх як платника ЄСВ

до початку роботи працівника за укладеним трудовим договором та/або до початку виконання робіт (надання послуг) гіг-спеціалістом резидента Дія Сіті засобами електронного зв'язку з використанням електронного підпису відповідальних осіб, що базується на кваліфікованому сертифікаті електронного підпису, відповідно до вимог законодавства у сфері електронного документообігу. Якщо технічно неможливо подати Повідомлення засобами електронного зв'язку, таке повідомлення слід подати у формі документа на папері разом із копією в електронній формі.

Єдиною вимогою щодо строків подання Повідомлення є те, що воно має бути подане **до початку роботи працівника**. Більш конкретних строків ані КЗпП, ані постанова № 413 не визначають. На практиці роботодавці зазвичай подають Повідомлення або в день напередодні початку виконання працівником своїх посадових обов'язків (тобто сьогодні — Повідомлення, завтра — початок роботи), або за кілька днів. Отже, якщо Повідомлення було подане після допуску працівника до роботи, воно є поданим несвоєчасно.

Відповідальність Зауважимо, що ані в ст. 265 КЗпП, ані в КпАП немає відповідальності саме за таке порушення як «неповідомлення або несвоєчасне повідомлення ДПС України про прийняття працівника на роботу».

Водночас **абз. 2 ч. 2 ст. 265 КЗпП** передбачає **відповідальність юросіб та ФОП**, які використовують найману працю, у вигляді **штрафу в 10-кратному розмірі МЗП**, встановленої законом на момент виявлення порушення, за кожного працівника, стосовно якого скоєно порушення **в разі фактичного допуску працівника до роботи без оформлення трудового договору (контракту)**.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! За порушення, встановлені абз. 2 ч. 2 ст. 265 КЗпП, **до юросіб та ФОП**, які використовують найману працю та є платниками ЄП груп 1–3, застосовується попередження, але лише в разі першого вчинення порушення. В разі ж повторного порушення протягом двох років із дня виявлення порушення всім без винятку винуватцям загрожуватиме штраф вже у 30-кратному розмірі МЗП (абз. 3 ч. 2 ст. 265 КЗпП).

Також за аналогічне порушення передбачено **адмінвідповідальність для посадових осіб підприємств, установ і організацій, ФОП,**

які використовують найману працю, у вигляді **штрафу в розмірі від 8 500 до 17 000 грн (ч. 3 ст. 41 КУпАП)**.

Кілька років тому Держпраці прирівнювало несвоєчасне подання Повідомлення до фактичного допуску працівника до роботи без оформлення трудового договору / контракту (див. лист Держпраці від 29.04.2016 № 5043/4/4.1ДП-16). А ми пам'ятаємо, що **ст. 24 КЗпП передбачає два окремих обов'язки роботодавця**: 1 — укласти трудовий договір (оформити наказ), 2 — повідомити податкову. Отже, неповідомлення (несвоєчасне повідомлення) податкової за умови належним чином оформленого трудового договору не має призводити до драконівських штрафів, передбачених **абз. 2 ч. 2 ст. 265 КЗпП**.

На щастя, таку саму позицію поділяють і суди. Зокрема, в постанові Другого апеляційного адмінсуду від 04.07.2019 у справі № 2040/5442/18³ про визнання неправомірною та скасування постанови управління Держпраці суд, проаналізувавши надані роботодавцем документи, дійшов висновку, що **працівник був допущений до роботи на підставі підписаного обома сторонами трудового договору** та за нього був сплачений ЄСВ, а отже, у Держпраці **не було підстав для притягнення роботодавця до відповідальності за порушення ст. 24 КЗпП**.

Ще цікавіша ситуація з адмінвідповідальністю. Так, у постанові Миргородського міськрайонного суду Полтавської обл. від 16.04.2020 у справі № 552/1355/20⁴ суд зазначив, що відповідальність за ч. 3 ст. 41 КпАП настає, зокрема, в разі фактичного допуску працівника до роботи без оформлення трудового договору (контракту), а **диспозиція ч. 3 ст. 41 КпАП не передбачає відповідальності за неповідомлення податкової про прийняття працівників на роботу**.

Тож виходить, що такі дії, як неповідомлення (несвоєчасне) повідомлення податкової про прийняття працівника на роботу, слід кваліфікувати як «**порушення інших вимог законодавства про працю**, крім передбачених абз. 2–9 ч. 2 ст. 265 КЗпП», що може загрожувати роботодавцю (окрім єдинників груп 1–3) штрафом у **розмірі 1 МЗП**⁵ (абз. 10 ч. 2 ст. 265 КЗпП).

ДО ВІДОМА. 3 01.01.2023 МЗП у місячному розмірі становить 6 700 грн (ст. 8 Закону про держбюджет-2023⁶).

2

Постанова КМУ «Про порядок повідомлення Державній податковій службі та її територіальним органам про прийняття працівника на роботу/укладення гіг-контракту» від 17.06.2015 № 413.

3

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/82896043>

4

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/88794479>

5

В разі повторного протягом року з дня виявлення порушення вчинення цього самого порушення загрожують штраф у двократному розмірі МЗП за кожне порушення.

6

Закон України «Про Державний бюджет України на 2023 рік» від 03.11.2022 № 2710-IX.

7

<https://smu.dsp.gov.ua/news/inspektory-pratsi-konsultuiut-pidpriemstiv-donechchyny-z-pytan-zastosuvannia-shtrafnikh-sanktsii-za-nesvoiechasne-vidomlennia-orhaniv-dps-pro-pryiniattia-pratsivnyka-na-robotu/>

8

Указ
Президента України
«Про введення воєнного стану в Україні»
від 24.02.2022 № 64/2022.

9

Торгово-промислова палата України.

10

<https://ucci.org.ua/uploads/files/621cba543cda9382669631.pdf>

11

Закон України
«Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану»
від 15.03.2022 № 2136-IX.

12

Закон України
«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації трудових відносин»
від 01.07.2022 № 2352-IX.

Звісно, розмір штрафу — не три копійки, але, погодьтеся, і не 67 тис. грн як за порушення, встановлене абз. 2 ч. 2 ст. 265 КЗпП.

До речі, у цьогорічному роз'ясненні⁷ фахівці Східного міжрегіонального управління Держпраці зазначили, що **за неподання повідомлення передбачено штраф у розмірі 1 МЗП за кожного працівника, стосовно якого скоєно це порушення**. Отже, під тиском судових справ позиція перевіряльників стала справедливою ☺.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! В разі виконання припису Держпраці та усунення виявлених порушень, передбачених абз. 4–6, **10 ч. 2 ст. 265 КЗпП**, у визначені приписом строки **заходи щодо притягнення до відповідальності не застосовуються** (ч. 6 ст. 265 КЗпП).

Щодо адміністративної відповідальності, то, на нашу думку, адмінштраф на посадових осіб юрособи та ФОП може бути накладений не за порушення, передбачені ч. 3 ст. 41 КпАП, а **за інші порушення вимог законодавства про працю (ч. 1 ст. 41 КпАП)**. Розмір штрафу в такому разі становить від 510 грн до 1700 грн.

Нюанси воєнного часу Відповідно до Указу № 64/2022⁸ з 24.02.2022 в Україні введено воєнний стан, який триває й досі. Через це звертаємо увагу на таке:

1 ТППУ⁹ листом від 28.08.2022 № 2024/02.0-7.1¹⁰ засвідчила форс-мажорні обставини (обставини непереборної сили) — військову агресію російської федерації проти України — та підтвердила, **що зазначені обставини з 24.02.2022 до їх офіційного закінчення є надзвичайними, невідворотними та об'єктивними обставинами для суб'єктів господарської діяльності та/або фізосіб за договором, окремим податковим та/або іншим зобов'язанням / обов'язком, виконання яких / якого настало згідно з умовами договору, контракту, угоди, законодавчих чи інших нормативних актів і виконання, відповідно, яких / якого у встановлений термін стало неможливим внаслідок настання таких форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили)**.

ВАЖЛИВО! Особа, яка порушила зобов'язання, звільняється від відповідальності за порушення зобов'язання, **якщо вона доведе, що це порушення сталося внаслідок випадку або непереборної сили** (ч. 1 ст. 617 ЦКУ). Отже, само собою запровадження в Україні воєнного стану, так само як і видання згаданого листа ТППУ, не є безумовною підставою для звільнення від відповідальності. Вбачається, що слід довести вплив форс-мажору на вчинення конкретного порушення. Водночас навіть звільнення від відповідальності за порушення зобов'язання внаслідок форс-мажорних обставин **не звільняє від виконання самого зобов'язання**.

2 **У період дії воєнного стану** в разі виконання в повному обсязі та у встановлений строк приписів про усунення порушень, виявлених під час здійснення **позапланових заходів** державного нагляду (контролю), штрафи, передбачені ст. 265 КЗпП, не застосовуються згідно із Законом № 2136-IX¹¹ з урахуванням змін, внесених Законом № 2352-IX¹².

Як після війни перевіряльники дивитимуться на порушення, вчинені у воєнний час, поки що достеменно невідомо. Але обіцяють розглядати обставини, що спричинили порушення, та надавати достатньо часу на їх усунення. І лише в разі невиконання припису про усунення порушень буде розглядатися питання передачі матеріалів інспекційного відвідування до суду з відповідним накладенням штрафу, що передбачено ст. 265 КЗпП.

Резюме Підсумовуючи, зазначимо, що підприємство має, хоч і з запізненням, повідомити податкову про прийняття працівника на роботу, надіславши відповідне Повідомлення. В разі якщо перешкодою для подання Повідомлення стали обставини, пов'язані із воєнним станом (евакуація, відсутність зв'язку, яка була спричинена бойовими діями та/або їх наслідками, тощо), про всяк випадок доцільно забезпечити себе відповідними доказами наявності таких обставин.

Катерина Литвиненко,
юристка

□

ФІНАНСОВІ ПІДНОШЕННЯ ФЕМИДИ, АБО РОЗМІР СУДОВОГО ЗБОРУ В 2023 РОЦІ

Попри воєнний стан судове життя триває, спори точаться, рішення виносяться. Отже, не зайвим буде нагадати про розмір судового збору за подання позову, апеляційної, касаційної скарги тощо. Судові витрати в кожній справі різні (чого варті лише послуги адвоката ☺), але в цьому матеріалі йтиметься лише про судовий збір, який є невід'ємною складовою судових витрат.

Нагадаємо, що **судовий збір** це — збір, що справляється на всій території України за подання заяв, скарг до суду, за видачу судами документів, а також у разі ухвалення окремих судових рішень, передбачених Законом про судовий збір ¹. Судовий збір включається до складу судових витрат (ст. 1 Закону про судовий збір).

Водночас ч. 2 ст. 3 Закону про судовий збір передбачає, що **судовий збір не справляється за подання, зокрема:**

- заяви про зміну чи встановлення способу, порядку і строку виконання судового рішення;
- заяви про поворот виконання судового рішення;
- заяви про винесення додаткового судового рішення;
- позовної заяви про відшкодування шкоди, заподіяної особі незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу державної влади, органу влади АРК або органу місцевого самоврядування, їх посадовою або службовою особою, а так само незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури або суду;
- клопотання про визнання і виконання рішення іноземного суду відповідно до міжнародного договору України, згоду на обов'язковість якого надано ВРУ ² та яким не передбачено плати під час звернення до суду, подання апеляційної та касаційної скарги у таких справах;

- заяви про встановлення факту смерті особи, яка загинула або пропала безвісти в районах проведення воєнних дій або антитерористичних операцій та здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях;
- позовної заяви, апеляційної скарги у справах про тимчасове обмеження права громадян України на виїзд за межі території України.

Судовий збір справляється у відповідному розмірі від ПМПО, встановленого законом на 1 січня календарного року, в якому відповідна заява або скарга подається до суду, **у відсотковому співвідношенні до ціни позову та у фіксованому розмірі** (ч. 1 ст. 4 Закону про судовий збір). Станом на 01.01.2023 ПМПО встановлено **в розмірі 2684 грн** (ст. 7 Закону про держбюджет-2023 ³).

 ДО ВІДОМА. За подання позовів, ціна яких визнається в іноземній валюті, судовий збір сплачується в гривнях з урахуванням офіційного курсу гривні до іноземної валюти, встановленого НБУ на день сплати (ч. 1 ст. 6 Закону про судовий збір).

Розмір ставок судового збору визначено ст. 4 Закону про судовий збір. У межах цього матеріалу ми порахували розмір судового збору **для господарського та адміністративного судочинства** (регулюються ГПК ⁴ та КАСУ ⁵ відповідно), адже вони становлять найбільший інтерес для наших читачів (див. таблицю на с. 23).

¹ Закон України «Про судовий збір» від 08.07.2011 № 3674-VI.

² Верховна Рада України.

³ Закон України «Про державний бюджет України на 2023 рік» від 03.11.2022 № 2710-IX.

⁴ Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 № 1798-XII.

⁵ Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 № 2747-IV.

Професійний
БУХГАЛТЕР

«Професійний бухгалтер» —

надійне джерело інформації!

Ставки судового збору для господарського та адміністративного судочинства в 2023 році

Найменування документа та дії, за яку справляється судовий збір / платник судового збору	Ставка судового збору
I. За подання до господарського суду:	
1) позовної заяви майнового характеру	1,5 % ціни позову, але не менше 1 розміру ПМПО (2 684,00 грн) і не більше 350 розмірів ПМПО (939 400,00 грн)
<i>Наприклад, постачальник звернувся до суду з позовними вимогами до покупця про стягнення заборгованості за поставлений товар, пені, штрафу в загальному розмірі 450 тис. грн. За подання такого позову постачальник має сплатити судовий збір у сумі 6 750,00 грн — це ставка 1,5 % ціни позову. Якби сума заборгованості за договором становила, наприклад, 100 тис. грн, то постачальник мав би сплатити мінімальну ставку — 1 ПМПО, тобто 2 684,00 грн, адже 1,5 % ціни позову в такому разі — 1 500,00 грн, а це нижче від мінімальної суми судового збору, який підлягає сплаті в будь-якому разі.</i>	
2) позовної заяви немайнового характеру	1 розмір ПМПО (2 684,00 грн)
<i>Наприклад, за подання позову про визнання недійсним рішення загальних зборів товариства позивач має сплатити судовий збір у сумі 2 684,00 грн (1 розмір ПМПО).</i>	
3) заяви про видачу судового наказу	0,1 розміру ПМПО (268,40 грн)
4) заяви про скасування судового наказу	0,05 розміру ПМПО (134,20 грн)
5) заяви про вжиття запобіжних заходів та забезпечення позову; заяви про видачу виконавчого документа на підставі рішення іноземного суду; заяви про скасування рішення третейського суду; заяви про видачу виконавчого документа на примусове виконання рішення третейського суду; заяви про роз'яснення судового рішення	0,5 розміру ПМПО (1 342,00 грн)
6) апеляційної скарги на рішення суду ; апеляційних скарг у справі про банкрутство; заяви про перегляд судового рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами	150% ставки, що підлягала сплаті при поданні позовної заяви, іншої заяви і скарги
7) касаційної скарги на рішення суду ; касаційних скарг у справі про банкрутство	200% ставки, що підлягала сплаті при поданні позовної заяви, іншої заяви і скарги
8) апеляційної й касаційної скарги на ухвалу суду; заяви про приєднання до апеляційної чи касаційної скарги на ухвалу суду	1 розмір ПМПО (2 684,00 грн)
9) заяви про порушення справи про банкрутство	10 розмірів ПМПО (26 840,00 грн)
10) заяви кредиторів, які звертаються з грошовими вимогами до боржника після оголошення про порушення справи про банкрутство, а також після повідомлення про визнання боржника банкрутом; заяви про визнання правочинів (договорів) недійсними та спростування майнових дій боржника в межах провадження у справі про банкрутство; заяви про розірвання мирової угоди, укладеної у справі про банкрутство, або визнання її недійсною	2 розміри ПМПО (5 368,00 грн)
II. За подання до адміністративного суду:	
1) адміністративного позову майнового характеру , який подано:	
юрособою	1,5 % ціни позову, але не менше 1 розміру ПМПО (2 684,00 грн) і не більше 10 розмірів ПМПО (26 840,00 грн)
<i>Наприклад, під час перевірки підприємства органами ДПС України було виявлено порушення податкового законодавства, у зв'язку з чим контролери склали ППР №. У разі оскарження ППР позивач (платник податків) має сплатити судовий збір в таких розмірах:</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • якщо сума оскаржуваних грошових зобов'язань становить менше 1 789 333,33 грн, судовий збір має бути сплачений у сумі 2 684,00 грн (мінімальна ставка), адже 1,5 % ціни позову в такому разі є нижчими від мінімальної ставки; • якщо сума оскаржуваних грошових зобов'язань становить, наприклад, 500 000,00 грн, судовий збір має бути сплачений у сумі 7 500,00 грн, тобто в розмірі 1,5 % ціни позову (класична ситуація); • якщо сума оскаржуваних грошових зобов'язань становить 1 789 333,33 грн або більше, то судовий збір має бути сплачений у сумі 26 840,00 грн (максимальна ставка), адже 1,5 % ціни позову в такому разі — це більше за максимальну ставку судового збору. 	
фізособою або ФОП	1 % ціни позову, але не менше 0,4 розміру ПМПО (1 073,60 грн) та не більше 5 розмірів ПМПО (13 420,00 грн)
<i>Наприклад, під час перевірки ФОП органами ДПС України було виявлено порушення податкового законодавства, у зв'язку з чим контролери склали ППР. У разі оскарження ППР позивач (ФОП) має сплатити судовий збір у таких розмірах:</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • якщо сума оскаржуваних грошових зобов'язань становить менше 1 073 600,00 грн, судовий збір має бути сплачений у сумі 1 073,60 грн (мінімальна ставка), адже 1 % ціни позову в такому разі є нижчим від мінімальної ставки; • якщо сума оскаржуваних грошових зобов'язань становить, наприклад, 500 000,00 грн, судовий збір має бути сплачений у сумі 5 000,00 грн, тобто в розмірі 1 % ціни позову (класична ситуація); • якщо сума оскаржуваних грошових зобов'язань становить 1 342 000,00 грн або більше, то судовий збір має бути сплачений у сумі 13 420,00 грн (максимальна ставка), адже 1 % ціни позову в такому разі перевищує максимальну ставку судового збору. 	

ДОВІДКОВА ІНФОРМАЦІЯ

Найменування документа та дії, за яку справляється судовий збір / платник судового збору	Ставка судового збору
2) адміністративного позову немайнового характеру , який подано:	
юрсобою або ФОП	1 розмір ПМПО (2 684,00 грн)
<i>Наприклад, управлінням ДПС України було ухвалено рішення про анулювання реєстрації платника ПДВ. Підприємство звернулося до суду з позовом про визнання протиправним та скасування зазначеного рішення податківців. Предмет позову — немайнова вимога (визнати протиправним та скасувати рішення про анулювання реєстрації платником ПДВ). Ставка судового збору — 1 ПМПО, а отже, позивач має сплатити судовий збір у сумі 2 684,00 грн.</i>	
фізособою	0,4 розміру ПМПО (1 073,60 грн)
3) апеляційної скарги на рішення суду , заяви про приєднання до апеляційної скарги на рішення суду, заяви про перегляд судового рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами	150 % ставки, що підлягала сплаті при поданні позовної заяви, іншої заяви і скарги, але не більше 15 розмірів ПМПО (40 260,00 грн)
<i>За подання апеляційної скарги на рішення суду першої інстанції про відмову в задоволенні позовних вимог про визнання протиправним та скасування рішення про анулювання реєстрації платника ПДВ позивач має сплатити судовий збір у розмірі 4 026,00 грн (2 684,00 грн × 150 %).</i>	
4) касаційної скарги на рішення суду , заяви про приєднання до касаційної скарги на рішення суду	200 % ставки, що підлягала сплаті при поданні позовної заяви, але не більше 20 розмірів ПМП (53 680,00 грн)
<i>За подання касаційної скарги на рішення суду апеляційної інстанції у справі за позовом про визнання протиправним та скасування рішення про анулювання реєстрації платника ПДВ позивач має сплатити судовий збір у розмірі — 5 368,00 грн (2 684,00 грн × 200 %).</i>	
5) апеляційної і касаційної скарги на ухвалу суду; заяви про приєднання до апеляційної чи касаційної скарги на ухвалу суду	1 розмір ПМПО (2 684,00 грн)
6) заяви про забезпечення доказів або позову, заяви про видачу виконавчого документа на підставі рішення іноземного суду, заяви про зміну чи встановлення способу, порядку і строку виконання судового рішення	0,3 розміру ПМПО (805,20 грн)
 ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! За подання позовної заяви, що має одночасно майновий і немайновий характер, судовий збір сплачується за ставками, встановленими для позовних заяв майнового та немайнового характеру. У разі коли в позовній заяві об'єднано дві й більше вимог немайнового характеру, судовий збір сплачується за кожну вимогу немайнового характеру (ч. 3 ст. 6 Закону про судовий збір).	
III. За видачу судами документів:	
1) за повторну видачу копії судового рішення	0,003 розміру ПМПО за кожний аркуш паперу (8,05 грн)
2) за видачу в електронному вигляді копії технічного запису судового засідання	0,03 розміру МЗП (80,52 грн)
3) за виготовлення копії судового рішення в разі, якщо особа, яка не бере (не брала) участі у справі, якщо судові рішення безпосередньо стосується її прав, свобод, інтересів чи обов'язків, звертається до апарату відповідного суду з письмовою заявою про виготовлення такої копії згідно із Законом № 3262 	0,003 розміру ПМПО за кожний аркуш копії (8,05 грн)
4) за виготовлення копій документів, долучених до справи	0,003 розміру ПМПО за кожний аркуш копії (8,05 грн)
5) у разі ухвалення судом постанови про накладення адміністративного стягнення	0,2 розміру ПМПО (536,80 грн)
1 Податкове повідомлення-рішення. 2 Закон України «Про доступ до судових рішень» від 22.12.2005 № 3262-IV.	

ДО ВІДОМА. Ставки судового збору за зверненням до суду в порядку цивільного судочинства теж визначено ст. 4 Закону про судовий збір.

Слід також згадати про пільги щодо сплати судового збору, що передбачені ст. 5 Закону про судовий збір. Так, **від сплати судового збору під час розгляду справи в усіх судових інстанціях звільняються**, зокрема:

1) позивачі — у справах про стягнення зарплати та поновлення на роботі;

2) позивачі — у справах про відшкодування шкоди, заподіяної каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я, а також смертю фізособи;

3) особи з інвалідністю внаслідок Другої світової війни та сім'ї воїнів (партизанів), які загинули чи пропали безвісти, і прирівняні до них у встановленому порядку особи;

4) особи з інвалідністю I та II груп, законні представники дітей з інвалідністю і неієздатних осіб з інвалідністю;

5) позивачі — громадяни, віднесені до 1 та 2 категорій постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи;

б) військовослужбовці, військовозобов'язані та резервісти, які призвані на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори, — у справах, пов'язаних з виконанням військового обов'язку, а також під час виконання службових обов'язків;

7) учасники бойових дій, постраждалі учасники Революції Гідності, Герої України — **у справах, пов'язаних з порушенням їхніх прав;**

8) заявники — у справах за заявами про встановлення факту народження або смерті, поданих у зв'язку із воєнним станом, надзвичайним станом, збройною агресією, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією території України, надзвичайними ситуаціями природного чи техногенного характеру;

9) позивачі — у справах за позовами до держави-агресора Російської Федерації про відшкодування завданої майнової та/або моральної шкоди у зв'язку з тимчасовою окупацією території України, збройною агресією, збройним конфліктом, що призвели до вимушеного переселення з тимчасово окупованих територій України, загибелі, поранення, перебування в полоні, незаконного позбавлення волі або викрадення, а також порушення права власності на рухоме та/або нерухоме майно.

Як бачимо, у ст. 5 Закону про судовий збір згадуються лише фізособи. Чи означає це, що юрособи не мають відповідної пільги? Зазначене питання ми розглядали в матеріалі «Чи може юрособа мати пільги щодо сплати судового збору: позиція Верховного Суду» // «ПБ», № 52/2021, с. 16. У постанові ВП ВС ⁶ від 14.01.2021 у справі № 0940/2276/18 ⁷ суд серед іншого зробив такі висновки:

- **юрособа не позбавлена права звернутися із клопотанням про відстрочення або розстрочення сплати судового збору**, і суд за результатами розгляду цього клопотання не обмежений у праві на власний розсуд відстрочити або розстрочити таку сплату;
- **суд може з власної ініціативи ухвалити рішення про відстрочення або розстрочення сплати судового збору** в тому разі, коли юрособа звертається із клопотанням про звільнення від сплати судового збору.

Отже, йдеться не про звільнення юрособи від сплати судового збору, а про можливість **відстрочення або розстрочення його сплати**.

Також зверніть увагу, що в разі коли позивачем є не фізособа, а ФОП, то останній так само має пільгу відповідно до ст. 5 Закону про судовий збір (про це ми писали тут ⁸). Так, у постанові КГС ВС ⁹ від 03.12.2020 у справі № 903/323/20 ¹⁰ суд зазначив:

- правовий статус «фізична особа — підприємець» сам собою не впливає на будь-які правомочності фізособи, зумовлені її цивільною право- і дієздатністю, та не обмежує їх;
- громадяни, які мають статус ФОП та підпадають під ознаки відповідних пунктів ст. 5 Закону про судовий збір, **мають право користуватися пільгами, визначеними цією статтею закону;**
- суд апеляційної інстанції не мав підстав як для залишення без руху апеляційної скарги ФОП — особи з інвалідністю II групи через несплату судового збору, так і для її повернення скаргнику з цих підстав.

Зверніть увагу, що ч. 1 ст. 8 Закону про судовий збір передбачає відстрочення та розстрочення сплати судового збору. Так, **враховуючи майновий стан сторони, суд може своєю ухвалою за її клопотанням відстрочити або розстрочити сплату судового збору на певний строк**, але не довше ніж до ухвалення судового рішення у справі **за таких умов:**

1) розмір судового збору перевищує 5% розміру річного доходу **позивача-фізособи** за попередній календарний рік; **або**

2) **позивачами є:** військовослужбовці; одинокі матері (батьки), які мають дитину віком до 14 років або дитину з інвалідністю; члени малозабезпеченої чи багатодітної сім'ї; особа, яка діє в інтересах малолітніх чи неповнолітніх осіб та осіб, які визнані судом недієздатними чи дієздатність яких обмежена; **або**

3) **предметом позову є** захист соціальних, трудових, сімейних, житлових прав, відшкодування шкоди здоров'ю.

Окрім цього, **суд може зменшити розмір судового збору або звільнити від його сплати на підставі, зазначеній у ч. 1 ст. 8 Закону про судовий збір** (ч. 2 ст. 8 Закону про судовий збір).

⁶ Велика Палата Верховного Суду.

⁷ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94525431>

⁸ Див. матеріал «Звільнення від сплати судового збору: ФОП = фізична особа» // «ПБ», № 47/2021, с. 30.

⁹ Верховний Суд у складі Касаційного господарського суду.

¹⁰ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93263240>

Катерина Литвиненко,
юристка

П

Зустрічайте нову можливість
для спілкування між бухгалтерами!

Telegram

**ПОТРІБНА ПОРАДА?
ВАМ ДО НАС!**

Приєднуйтеся
до нашої

ГРУПИ В ТЕЛЕГРАМ!

Професійний
БУХГАЛТЕР

Як приєднатися?

- 1 У телеграмі в полі пошуку наберіть «Професійний бухгалтер»
 - 2 Натисніть на спільноту «Професійний бухгалтер» у результатах пошуку
 - 3 Натисніть на «Приєднання до спільноти»
- АБО Відскануйте цей QR-код своїм смартфоном у телеграмі

ГОТОВО — ви з нами!

Передплата на **2023** рік

Професійний
БУХГАЛТЕР

«ПРОФЕСІЙНИЙ БУХГАЛТЕР»

Видання для тих, хто хоче встигати більше!

ЕЛЕКТРОННА ВЕРСІЯ

20%

ЗНИЖКА

3240 ²⁷⁰ грн/міс.
грн/рік

0 800 300 395

